

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ «ВІДКРИТИЙ МІЖНАРОДНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ «УКРАЇНА»
Хмельницький фаховий коледж**

Циклова комісія соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Хмельницького
фахового коледжу Університету
«Україна»

_____ Ольга ПОЛЬОВИК

_____ 09 _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВК.1.1. Соціологія

(шифр і назва навчальної дисципліни)

освітня програма Соціальна робота

(назва освітньої програми)

освітнього рівня фаховий молодший бакалавр

(назва освітнього рівня)

галузь знань 23 Соціальна робота

(шифр і назва галузі знань)

Спеціальність(ності) 231 Соціальна робота

(шифр і назва спеціальності(тей))

Спеціалізація(ї) _____

(назва спеціалізації)

інститут, філія, факультет, коледж Хмельницький фаховий коледж

(назва навчально-виховного підрозділу)

Обсяг, кредитів: 150/5

Форма підсумкового контролю: залік

Хмельницький 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Соціологія»

для здобувачів освіти за галуззю знань 23 Соціальна робота
спеціальністю 231 Соціальна робота
„29” серпня 2024 року – 43 с.

Розробники:

Ковтун Олександр Сергійович – викладач циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін Хмельницького фахового коледжу, кандидат соціологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Викладачі:

Ковтун Олександр Сергійович – викладач циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін Хмельницького фахового коледжу, кандидат соціологічних наук

(вказати авторів, їхні посади, навчально-виховний підрозділ, кафедру, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто і затверджено на засіданні циклової комісії соціально-економічних та загальноосвітніх дисциплін

Протокол від „29” серпня 2024 року № 1

Голова циклової комісії
соціально-економічних та
загальноосвітніх дисциплін

(підпис)

Єлена ГЕДЕЛЕВИЧ

(прізвище та ініціали)

„29” серпня 2024 року

Робочу програму погоджено з керівником групи з розробки та розвитку ОПП
«Соціальна робота» (2024 р.)

(назва освітньої програми)

„29” серпня 2024 року

Керівник групи з розробки
та розвитку ОПП «Соціальна робота»

(підпис)

Ольга ПОЛЬОВИК

ПРОЛОНГАЦІЯ РОБОЧОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ

3

Навчальний рік			20__/20__
Дата засідання циклової комісії			
№ протоколу			
Підпис голови циклової комісії			

Матеріали до курсу розміщено на сайті Інтернет-підтримки освітнього процесу

<http://vo.uu.edu.ua/> за адресою:

<https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=28289>

(вказати адресу)

Робочу програму перевірено

„29” серпня 2024 року

Завідувач відділу освітньої діяльності
Хмельницького фахового
коледжу Університету «Україна»

(підпис)

Наталія ЛУЦКЕВИЧ

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Загальний обсяг кредитів – 5	Галузь знань 23 Соціальна робота;	Вид дисципліни Вибіркова	
	Спеціальність 231 Соціальна робота	Цикл підготовки Професійний	
Загальний обсяг годин – 150	Спеціалізація немає	Рік підготовки:	
Модулів – 1		2-й	2-й
Змістових модулів – 3	Мова викладання, навчання та оцінювання: українська	Семестр	
Індивідуальне науково-дослідне завдання: реферат		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,5 самостійної роботи студента – 6	Освітній ступінь: фаховий молодший бакалавр	30 год	6 год
		Практичні, семінарські	
		22 год	4 год
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
Частка аудиторних занять становить: для денної форми здобуття освіти – 34% для заочної форми здобуття освіти – 66%		98 год	130 год
		Індивідуальні завдання:	
		Вид семестрового контролю: залік	

Програма дисципліни виконується в повному обсязі незалежно від форми здобуття освіти.

Аудиторне навантаження заочної форми становить:

1-2 курси навчання ОС «бакалавр» і «молодший бакалавр», ОПС «фаховий молодший бакалавр» – 20% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти;

3-4 курси ОС «бакалавр», 1-2 курси ОС «магістр» – 25% від аудиторного навантаження денної форми здобуття освіти.

Здобувачі освіти заочної форми навчання мають виконати 100% програми дисципліни, тобто виконати всі практичні, лабораторні, контрольні роботи заплановані програмою дисципліни і прикріпити їх на платформу Інтернет-підтримки освітнього процесу Moodle, а теоретичний матеріал опанувати за наявними матеріалами до лекцій (за винятком вступної ознайомчої лекції). Під час сесії для заочної форми здобуття освіти проводять вступні лекції, консультації та контрольні заходи (заліки та іспити).

Задля підтримки здобувачів освіти заочної форми з метою набуття ними всіх запланованих освітньою програмою компетентностей і програмних результатів навчання, університет надає додаткову можливість бажаючим здобувачам освіти заочної форми доєднатись за розкладом до аудиторних занять здобувачів освіти денної форми здобуття освіти.

Мета вивчення навчальної дисципліни «Соціологія» полягає у формуванні основ соціологічного мислення, яке б сприяло розумінню сучасних соціальних процесів, дій суб'єктів соціальних відносин, законів функціонування соціальних систем.

Завдання вивчення дисципліни:

1. Ознайомити здобувачів освіти із:
 - еволюцією соціологічних знань та їх зв'язком із сучасними суспільствами;
 - ключовими поняттями та категоріями соціології;
 - законами функціонування суспільства;
 - місцем особистості в системі соціальних відносин;
 - конкретними соціальними явищами та соціальними феноменами;
 - основами організації соціологічних досліджень;
 - методами та інструментами соціологічних досліджень.
2. Сформувані у здобувачів освіти ключові компоненти соціологічної уяви.
3. Розкрити сутність функціонування ключових сфер життєдіяльності суспільства.
4. Сформувані навички організації та проведення соціологічних досліджень в сфері майбутньої професійної діяльності здобувачів освіти.

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ, ВІДПОВІДНІСТЬ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ТА РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- теоретично-методичні основи соціології, основні поняття, категорії, функції, закони соціології;
- основні етапи еволюції соціологічних знань та їх зв'язок із функціонуванням сучасних суспільств;
- складові суспільства та їх функції;
- закономірності процесу соціалізації, формування ідентичності особистості та спільноти;
- поняття та види соціальної відповідальності;
- об'єкт, предмет, проблематику вивчення спеціальних та галузевих соціологічних теорій;
- якісні та кількісні стратегії соціологічних досліджень;
- процедуру розробки програми соціологічного дослідження;
- основні методи та інструменти збору та аналізу соціологічної інформації.

вміти:

- застосовувати набуті теоретичні знання на практиці;

- розглядати суспільство та різні суспільні явища крізь призму соціологічної уяви;
- розробляти програму соціологічного дослідження, інструментарій;
- обчислювати вибірккову сукупність;
- презентувати результати досліджень

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності загальних програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	ЗК 1	ЗК 2	ЗК 3	ЗК 5	ЗК 6	ЗК 8
ВК 1.1	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в „Матриці відповідності спеціальних (фахових) програмних компетентностей компонентам освітньої програми”

	СК 1	СК 4	СК 5	СК 7	СК 10	СК 12	СК 13	СК 14	СК 15
ВК 1.1	+	+	+	+	+	+	+	+	+

Рядок дисципліни в „Матриці забезпечення програмних результатів навчання (ПРН) відповідними компонентами освітньої програми”

	ПРН 1	ПРН 4	ПРН 12	ПРН 13	ПРН 15	ПРН 17
ВК 1.1	+	+	+	+	+	+

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

4.1. Анотація дисципліни

Модуль 1.

Змістовий модуль 1. Соціологія як наука

Тема 1. Що таке соціологія?

Об’єкт і предмет соціології. Основні методологічні засади соціології як науки. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ. Соціологічна уява та її компоненти. Наукові принципи соціології: об’єктивності, комплексності, системності, детермінізму, історизму. Категорії та закони соціології.

Система соціологічних знань та їх елементи Загальні, спеціальні і галузеві соціологічні теорії. Емпіричні соціологічні дослідження. Фундаментальні і прикладні дослідження.

Основні функції соціології як науки.

Тема 2. Історія соціології. Протосоціологія: знання древніх досі сучасні. Середньовіччя: світло знань в «темних віках».

Основні етапи розвитку соціологічного знання. Соціальні ідеї в стародавніх суспільствах: міф, епос. Соціальні ідеї стародавньої Індії. Розуміння суспільства в конфуціанстві його вплив на сучасні суспільства.

Уявлення про суспільство в арабському світі. Уявлення про суспільство в Античній філософії: Арістотель, Платон. Філософія стоїків: М. Аврелій, Сенека. Епоха Середньовіччя: Августин Блаженний.

Тема 3. Історія соціології. Епоха Відродження та Нового часу: контури сучасності.

Соціальні утопії: Т. Кампанелла. Френсіс Бекон та ідоли пізнання. Рене Декарт: метод пізнання. Томас Гобс: «війна усіх проти всіх» та громадянство. Шарль Монтеск'є: концепція розподілу влади. Теорія суспільного договору: Жан-Жак Руссо. Осмислення капіталізму: Адам Сміт. Утилітаризм Джеремі Бентама. Паноптикум Бентама як метафора влади. Соціальні ідеї Імануїла Канта. Діалектика і соціологія: Ф. Гегель, Прудон.

Тема 4. Історія соціології. Виникнення соціології як окремої науки. Класична соціологія: титани, на яких ми стоїмо.

Соціологія О. Конта і виникнення академічної соціології. Соціологія Г. Спенсера. Соціальний еволюціонізм. Расово-антропологічна школа. Географічний детермінізм. Психологічний напрямок у соціології. Психологія натовпу та виникнення соціальної психології.

Марксистська соціологія та її гуманістичний потенціал. Еміль Дюркгайм та заснування функціоналізму. Соціологізм Дюркгайма: правила соціологічного методу, види солідарності, поняття аномії, концепція самогубства. Розуміюча соціологія Макса Вебера: соціальні дії, релігія та господарство, свобода від оцінок в науковому пізнанні.

Тема 5. Історія соціології. Сучасна соціологія (XX – XXI ст.). Концепція циркуляції еліт Фільфредо Парето. Теорія дозвільного класу Т. Веблена. Емпірична соціологія: Чиказька школа соціології. Гуманістичний Марксизм: теорія культурної гегемонії Антоніо Грамші. Структурний функціоналізм: теорія систем Т. Парсонса. Роберт Мертон: соціальні функції та дисфункції, теорія аномії. Критична соціологія: Франкфуртська школа соціології: Герберт Маркузе і нові ліві, Т. Адорно, концепція свободи Еріха Фромма. Мішель Фуко: біополітика.

Конфліктологічна парадигма в соціології: Р. Дарендорф та Л. Козер. Концепція постіндустріального суспільства Д. Белла. Соціальний порядок у фокусі соціології: теорія залежності, теорія розвитку недорозвитку А. Франка, світ-системний аналіз І. Валлерстайна.

Соціальна футурологія: Ф. Фукуяма і постлюдське майбутнє, Юваль Ной Харарі: майбутнє демократії, технології як фактор соціальних нерівностей, homo sapiens і перспективи біонічного життя. Штучний інтелект та сингулярність..

Тема 6. Історія української соціології. Генетична соціологія М. Грушевського. Соціологічні погляди представників українського соціалізму: М. Драгоманов, І. Франко, Л. Українка.

Змістовий модуль 2. Людина і суспільство

Тема 7. Людина у суспільстві і суспільство у людині

Соціалізація: соціальна природа людини. Поняття індивіда та особистості. Ідентичність. Види ідентичностей. Соціальна відповідальність: види соціальної відповідальності. Довіра. Солідарність. Соціальні дії та взаємодії.

Тема 8. Соціальна структура суспільства

Суспільство як система. Поняття структури суспільства. Регіональна, демографічна, політична, професійна структура суспільства. Групова структура суспільства: поняття соціальної групи. Види соціальних груп: квазігрупа, реальна, номінальна, референтна.

Тема 9. Відмінні і нерівні: соціальна стратифікація та соціальні нерівності

Поняття та види соціальних статусів. Соціальні ранги. Статусна консистентність. Класова структура суспільства. Соціальні верстви. Капітал та габітус. Види соціальних нерівностей. Бідність.

Соціальна ексклюзія та інклюзія.

Соціальна мобільність: горизонтальна, вертикальна, висхідна, низхідна. Канали соціальної мобільності.

Тема 10. Динаміка суспільства: постійні тільки зміни. Протидія травматичним змінам внаслідок збройної агресії РФ

Час у суспільстві: поняття часу. Соціальний час та його види. Теорії соціальних змін. Види соціальних змін: еволюційні та революційні, прогресивні та регресивні. Соціальні процеси: поняття та види. Революції як вид соціальних змін: поняття революції, види революцій. Революції та перевороти: спільне та відмінне. Теорії революцій. Травматичні зміни: концепція культурної травми П. Штомпки. Стратегії подолання колективних травм. Подолання колективних травм як форма протидії РФ.

Змістовий модуль 3. Спеціальні та галузеві соціології: соціологія потрібна всім.

Тема 11. Соціологія здоров'я.

Соціологія здоров'я, як галузева соціологія: об'єкт, предмет, інституціоналізація, місце в системі соціологічного знання. Види здоров'я. Соціальні детермінанти здоров'я. Соціальні нерівності як ключова детермінанта здоров'я. Епідемія та пандемія як об'єкти соціологічного дослідження. Карантин, як специфічний режим життєдіяльності.

Тема 12. Соціологія міста. Соціологія екології.

Поняття міста. Соціально-просторова структура міста: функціональне зонування міста, публічні простори та їх соціальні функції. Міська культура. Право на місто та міська демократія. Соціальні нерівності в місті: сегрегація, міська бідність. Джентрифікація. Соціологія довкілля. Енвайроментальна соціологія.

Тема 13. Соціологія права. Соціологія політики.

Право в соціологічному розумінні. Соціологічні підходи у вивченні права. Поняття правозастосування. Правова свідомість. Правова соціалізація. Правова поведінка. Правова культура та її характеристики.

Політика як соціальний інститут. Суб'єкти політики. Політичне лідерство. Політична влада: структура політичної влади. Політичні системи та політичні режими: поняття та типологія. Політичні еліти як суб'єкти політики. Соціально-політичні інститути: політичні партії, політичні рухи, організації громадянського суспільства. Соціально-політичні процеси: політична участь, політична поведінка та її різновиди, політичні конфлікти.

Політична культура: політична соціалізація, політична свідомість, політичні ідеології, політичні норми та цінності. Соціально-політичні та гуманітарні технології, їх сутність, функції, різновиди. Організація політичних кампаній.

Тема 14. Соціологія культури.

Поняття культури. Ціннісно-нормативна система суспільства: звичай, мораль, право. Культура як система: духовна та матеріальна культура. Культура, субкультура та контркультура. Культура організацій та господарства: ділова культура, корпоративна культура, професійні субкультури.

Культура довіри.

Тема 15. Соціологічні дослідження: що, як, навіщо?

Кількісна та якісна стратегії соціологічних досліджень. Програмування соціологічних досліджень. Функції та структура програми соціологічного дослідження. Теоретична та емпірична інтерпретація понять. Формування системи емпіричних індикаторів дослідження. Методи та інструменти соціологічних досліджень. Анкета як інструмент соціологічного дослідження: види питань, правила формулювання питань анкети. Поняття вибірки та генеральної сукупності. Види вибірок. Розрахунок вибіркової сукупності. Первинна та вторинна соціологічна інформація. Методи аналізу соціологічної інформації. Презентація результатів соціологічних досліджень.

Дисципліни, вивчення яких обов'язково передують цій дисципліні:
вступ до спеціальності, історія України

Міжпредметні зв'язки: філософія, соціальна психологія, політологія, теорія соціальної роботи, конфліктологія

4.2. Структура навчальної дисципліни

4.2.1. Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Розподіл годин між видами робіт														Форми та методи контролю знань
	денна форма							заочна форма							
	Усього	аудиторна					с.р.	Усього	аудиторна					с.р.	
		у тому числі							у тому числі						
л		сем	пр	Лаб	інд	л			сем	пр	лаб	інд			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Модуль 1															
Змістовий модуль 1. Соціологія як наука															
Тема 1 Що таке соціологія?	8	2	2	-	-	-	4	8	2	-	-	-	-	6	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 2. Історія соціології. Протосоціологія: знання древніх досі сучасні. Середньовіччя: світло знань в «темних віках».	6	2	-	-	-	-	4	6	-	-	-	-	-	6	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самот. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 3. Історія соціології. Епоха Відродження та Нового часу: контури сучасності.	6	2	-	-	-	-	4	6	-	-	-	-	-	6	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації ІР: підготовка та проведення презентації

Тема 4. Історія соціології. Класична соціологія: титани, на яких ми стоїмо.	10	2	2	-	-	-	6	10	2	-	-	-	-	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 5. Історія соціології. Сучасна соціологія (XX – XXI ст.)	10	2	2	-	-	-	6	10	-	2	-	-	-	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 6. Історія української соціології.	8	2	2				4	8						8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Модульний контроль	2			-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовим модулем 1	50	12	8	-	-	-	30	50	4	2	-	-	-	44	
Змістовий модуль 2. Людина і суспільство															
Тема 7. Людина у суспільстві і суспільство у людині	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 8. Соціальна структура суспільства: де ми?	8	2	-	-	-	-	6	8	-	-	-	-	-	8	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самост. опрацювання ІР: підготовка та проведення

																презентації
Тема 9. Відмінні і нерівні: соціальна стратифікація та соціальні нерівності	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	-	8	АР: письмове тестування СР: письмове завдання для самоств. опрацювання ІР: підготовка та проведення презентації
Тема 10. Динаміка суспільства. Протидія травматичним змінам внаслідок збройної агресії РФ	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	АР: співбесіда СР: підготовка та проведення презентації	
Модульний контроль	2			-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	2	комп'ютерне тестування	
Разом за змістовим модулем 2	40	8	6	-	-	-	26	40	-	2	-	-	-	38		
Змістовий модуль 3. Спеціальні та галузеві соціології: соціологія потрібна всім																
Тема 11. Соціологія здоров'я. Соціологія спорту.	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури	
Тема 12. Соціологія міста. Соціологія екології.	10	2	2	-	-	-	6	10	2	-	-	-	-	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури	
Тема 13. Соціологія права. Соціологія політики.	9	2	1	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	АР: опитування СР: письмове	

															завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 14. Соціологія культури.	9	2	1	-	-	-	6	8	-	-	-	-	-	8	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Тема 15. Соціологічні дослідження: що, як, навіщо?	10	2	2	-	-	-	6	10	-	-	-	-	-	10	АР: опитування СР: письмове завдання для самостійного опрацювання ІР: огляд додаткової літератури
Модульний контроль	2			-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	2	комп'ютерне тестування
Разом за змістовним модулем 3	50	10	8	-	-	-	32	50	2	-	-	-	-	48	
ІНДЗ	10			-	-	-	10	10		-	-	-	-	10	ІНДЗ: реферат
Усього годин	150	30	22	-	-	-	98	150	6	4	-	-	-	140	

4.2.2. Навчально-методична картка дисципліни „Соціологія”

Разом: 150 год, лекції – 30 год, семінарські заняття – 22 год, самостійна робота – 98 год, підсумковий контроль: 2 год

Модулі	Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3				
Назва модулю	Соціологія як наука (27 балів)						Людина і суспільство (21 балів)				Спеціальні та галузеві соціології (26 балів)				
Теми лекцій	Що таке соціологія?	Історія соціології. Протосоціологія.	Історія соціології. Епоха Відродження та Нового часу	Історія соціології. Класична соціологія	Історія соціології. Сучасна соціологія	Історія української соціології.	Людина у суспільстві і суспільство у людині	Соціальна структура суспільства: де ми?	Соціальна стратифікація та соціальні нерівності	Динаміка суспільства. Протидія травматичним змінам внаслідок збройної	Соціологія здоров'я. Соціологія спорту.	Соціологія міста. Соціологія екології.	Соціологія права. Соціологія політики.	Соціологія культури.	Соціологічні дослідження
Теми семінарських	Що таке соціологія?	Історія соціології. Класична соціологія			Історія соціології. Сучасна соціологія	Історія української соціології.	Людина у суспільстві і суспільство у людині	Соціальна стратифікація та соціальні нерівності		Динаміка суспільства	Соціологія здоров'я. Соціологія спорту.	Соціологія міста. Соціологія екології.	Соціологія права. Соціологія політики.	Соціологія культури.	Соціологічні дослідження
	4 бали	4 бали			4 бали	4 бали	4 бали	4 бали		4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали	4 бали
Самостійна робота	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал	1 бал
ІНДЗ	11 балів														
Додаткові курси за тематикою дисципліни (неформальна освіта)	9 балів														
Види поточного контролю	Модульні контрольні роботи (5 балів)					Модульні контрольні роботи (5 балів)					Модульні контрольні роботи (5 балів)				
Підсумковий контроль	Залік (15 балів)														

4.3.1 Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке соціологія?	2
2	Історія соціології. Класична соціологія	2
3	Історія соціології. Сучасна соціологія	2
4	Історія української соціології.	2
5	Людина у суспільстві і суспільство у людині	2
6	Відмінні і нерівні: соціальна стратифікація та соціальні нерівності	2
7	Динаміка суспільства: постійні тільки зміни	2
8	Соціологія здоров'я. Соціологія спорту.	2
9	Соціологія міста. Соціологія екології.	2
10	Соціологія права. Соціологія політики.	1
11	Соціологія культури	1
12	Соціологічні дослідження: що, як, навіщо?	2
Разом		22

Оцінка за теоретичний і практичний курс: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
54 – 60 та більше	<i>відмінно</i>	5	A	<i>відмінно</i>
45 – 53	<i>добре</i>	4	BC	<i>Добре</i>
36 – 44	<i>задовільно</i>	3	DE	<i>задовільно</i>
21 – 35	<i>незадовільно</i>	2	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 20		2	F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

4.3.2. Індивідуальна навчально-дослідна робота (навчальний проект)

Індивідуальна навчально-дослідна робота (ІНДР) є видом позааудиторної індивідуальної діяльності здобувача освіти, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання здобувачем освіти ІНДР прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу – це вид науково-

дослідної роботи здобувача освіти, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних, семінарських, практичних та лабораторних занять охоплює декілька тем або весь зміст навчального курсу.

Види ІНДЗ, вимоги до них та оцінювання:

- ✓ конспект із теми (модуля) за заданим планом (2 бали);
- ✓ конспект із теми (модуля) за планом, який здобувач освіти розробив самостійно (3 бали);
- ✓ анотація прочитаної додаткової літератури з курсу, бібліографічний опис, тематичні розвідки (3 бали);
- ✓ повідомлення з теми, рекомендованої викладачем (2 бали);
- ✓ повідомлення з теми (без рекомендації викладача): сучасні відкриття з теми, аналіз інформації, самостійні дослідження (3 бали);
- ✓ дослідження різноманітних питань з тематики дисципліни у вигляді есе (5 балів);
- ✓ проходження додаткового(-их) курсу(-ів) (неформальна освіта) з тематики дисципліни (9 балів);

дослідження з тематики дисципліни у вигляді реферату (охоплює весь зміст навчального курсу) – **11 балів**

Орієнтовна структура ІНДЗ – дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел.

Тематика ІНДЗ

1. Соціологічна уява та її компоненти.
2. Наукові принципи соціології: об'єктивності, комплексності, системності, детермінізму, історизму.
3. Система соціологічних знань та її елементи.
4. Загальні, спеціальні і галузеві соціологічні теорії.
5. Емпіричні соціологічні дослідження.
6. Фундаментальні і прикладні дослідження.
7. Основні функції соціології як науки.
8. Соціальні ідеї в стародавніх суспільствах: міф, епос.
9. Розуміння суспільства в конфуціанстві його вплив на сучасні суспільства.
10. Уявлення про суспільство в Античній філософії: Арістотель, Платон, філософія стоїків: М. Аврелій, Сенека. Епоха Середньовіччя: Августин Блаженний.
11. Френсіс Бекон та ідоли пізнання.
12. Рене Декарт: метод пізнання.
13. Томас Гобс: «війна усіх проти всіх» та громадянство.
14. Шарль Монтеск'є: концепція розподілу влади.
15. Теорія суспільного договору: Жан-Жак Руссо.
16. Погляди на суспільства Адама Сміта.

17. Паноптикум Бентама як метафора влади.
18. Соціальні ідеї Імануїла Канта.
19. Діалектика і соціологія: Ф. Гегель, Прудон.
20. Соціологія О. Конта і виникнення академічної соціології.
21. Соціальний еволюціонізм.
22. Расово-антропологічна школа.
23. Психологія натовпу та виникнення соціальної психології.
24. Марксистська соціологія та її гуманістичний потенціал.
25. Соціологізм Дюркгайма: правила соціологічного методу, види солідарності, поняття аномії, концепція самогубства.
26. Протестантська етика та дух капіталізму М. Вебера
27. Концепція циркуляції еліт Фільфредо Парето.
28. Теорія дозвільного класу Т. Веблена.
29. Емпірична соціологія: Чиказька школа соціології.
30. Гуманістичний Марксизм: теорія культурної гегемонії Антоніо Грамші.
31. Структурний функціоналізм: теорія систем Т. Парсонса.
32. Роберт Мертон: соціальні функції та дисфункції, теорія аномії.
33. Франкфуртська школа соціології: Герберт Маркузе і нові ліві, Т. Адорно.
34. Концепція свободи Еріха Фромма.
35. Мішель Фуко: біополітика.
36. Конфліктологічна парадигма в соціології: Р. Дарендорф та Л. Козер.
37. Концепція постіндустріального суспільства Д. Белла.
38. Соціальний порядок у фокусі соціології: теорія залежності, теорія розвитку недорозвитку А. Франка, світ-системний аналіз І. Валлерстайна.
39. Соціальна футурологія: Ф. Фукуяма і постлюдське майбутнє, Юваль Ной Харарі: майбутнє демократії, технології як фактор соціальних нерівностей, homo sapiens і перспективи біонічного життя.
40. Генетична соціологія М. Грушевського.
41. Соціологічні погляди представників українського соціалізму: М. Драгоманов, І. Франко, Л. Українка.
42. Соціалізація: соціальна природа людини.
43. Поняття індивіда та особистості.
44. Ідентичність. Види ідентичностей.
45. Соціальна відповідальність: види соціальної відповідальності. Довіра. Солідарність.
46. Групова структура суспільства: поняття соціальної групи.
47. Види соціальних груп: квазігрупа, реальна, номінальна, референтна.
48. Класова структура суспільства.
49. Соціологія П. Бурдьо: види капіталів та габітус.
50. Види соціальних нерівностей. Бідність.
51. Соціальна ексклюзія та інклюзія, як соціальні явища.
52. Соціальна мобільність: горизонтальна, вертикальна, висхідна, низхідна.
53. Канали соціальної мобільності.
54. Час у суспільстві: поняття часу. Соціальний час та його види.
55. Теорії соціальних змін. Види соціальних змін: еволюційні та революційні, прогресивні та регресивні.
56. Соціальні процеси: поняття та види.
57. Травматичні зміни: концепція культурної травми П. Штомпки.

58. Революції та перевороти: спільне та відмінне. Теорії революцій.
59. Соціологія здоров'я, як галузева соціологія: об'єкт, предмет, інституціоналізація, місце в системі соціологічного знання.
60. Соціальні детермінанти здоров'я.
61. Соціальні нерівності як ключова детермінанта здоров'я.
62. Епідемія та пандемія як об'єкти соціологічного дослідження.
63. Карантин, як специфічний режим життєдіяльності.
64. Соціально-просторова структура міста: функціональне зонування міста, публічні простори та їх соціальні функції.
65. Право на місто та міська демократія.
66. Соціальні нерівності в місті: сегрегація, міська бідність. Джентрифікація.
67. Соціологія екології: основна проблематика досліджень.
68. Право в соціологічному розумінні.
69. Політика як соціальний інститут.
70. Соціально-політичні інститути: політичні партії, політичні рухи, організації громадянського суспільства.
71. Соціально-політичні процеси та їх різновиди.
72. Соціально-політичні та гуманітарні технології, їх сутність, функції, різновиди.
73. Ціннісно-нормативна система суспільства: звичай, мораль, право.
74. Культура як система: духовна та матеріальна культура.
75. Культура, субкультура та контркультура.
76. Культура довіри.
77. Кількісна та якісна стратегії соціологічних досліджень.
78. Функції та структура програми соціологічного дослідження.
79. Теоретична та емпірична інтерпретація понять.
80. Анкета як інструмент соціологічного дослідження
81. Поняття вибірки та генеральної сукупності.
82. Розрахунок вибіркової сукупності.
83. Первинна та вторинна соціологічна інформація.
84. Методи аналізу соціологічної інформації.

Додаткові курси в рамках ІНДЗ

1. Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо: онлайн-курс. *Prometheus*: веб-сайт. URL : <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sociology-research-course/>

Критерії оцінювання ІНДЗ (дослідження у вигляді реферату)

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	1 бал
2.	Складання плану реферату	1 бали
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень у логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання	4 бали
4.	Дотримання правил реферування наукових публікацій	1 бали
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3 балів
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, посилання	1 бали
Разом		11 балів

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 11-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
10 – 11	відмінно	5	A	відмінно
8-9	добре	4	BC	добре
6-7	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 5	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

4.3.3. Теми самостійної роботи здобувачів освіти

№	Назва теми	Кількість годин
1	Що таке соціологія?	4
2	Історія соціології. Протосоціологія: знання древніх досі сучасні. Середньовіччя: світло знань в «темних віках».	4
3	Історія соціології. Епоха Відродження та Нового часу: контури сучасності.	4
4	Історія соціології. Класична соціологія: титани, на яких ми стоїмо	6
5	Історія соціології. Сучасна соціологія (XX – XXI ст.)	6
6	Історія української соціології.	4
Модульний контроль		2
7	Людина у суспільстві і суспільство у людині	6
8	Соціальна структура суспільства: де ми?	6
9	Відмінні і нерівні: соціальна стратифікація та соціальні нерівності	6
10	Динаміка суспільства: постійні тільки зміни	6

Модульний контроль		2 ²⁰
11	Соціологія здоров'я. Соціологія спорту	6
12	Соціологія міста. Соціологія екології	6
13	Соціологія права. Соціологія політики	6
14	Соціологія культури	6
15	Соціологічні дослідження: що, як, навіщо?	6
Модульний контроль		2
ІНДЗ		10
Разом		98

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧА ОСВІТИ

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)	
Змістовий модуль 1. Соціологія як наука				
Тема 1. Що таке соціологія? (4 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	I	
Тема 2. Історія соціології. Протосоціологія: знання древніх досі сучасні. Середньовіччя: світло знань в «темних віках» (4 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1		
Тема 3. Історія соціології. Епоха Відродження та Нового часу: контури сучасності. (4 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1		II
Тема 4. Історія соціології. Класична соціологія: титани, на яких ми стоїмо (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1		III
Тема 5. Історія соціології. Сучасна соціологія (XX – XXI ст.) (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1		IV
Тема 6. Історія української соціології (4 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1		V
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	5	V	
<i>Всього: 28 год</i>	<i>Всього: 11 балів</i>			
Змістовий модуль 2. Людина і суспільство				

Тема 7. Людина у суспільстві і суспільство у людині (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VII
Тема 8. Соціальна структура суспільства: де ми? (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	VIII
Тема 9. Відмінні і нерівні: соціальна стратифікація та соціальні нерівності (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	
Тема 10. Динаміка суспільства: постійні тільки зміни (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	IX
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	5	X
<i>Всього: 26 год</i>	<i>Всього: 9 балів</i>		
Тема 11. Соціологія здоров'я. Соціологія спорту (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XI
Тема 12. Соціологія міста. Соціологія екології (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	
Тема 13. Соціологія права. Соціологія політики (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XII
Тема 14. Соціологія культури (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XIII
Тема 15. Соціологічні дослідження: що, як, навіщо? (6 год)	завдання до самостійної роботи, індивідуальне завдання	1	XIV
Підсумкова модульна контрольна робота (2 год)	Тестування	5	XIV
<i>Всього: 32 год</i>	<i>Всього: 10 балів</i>		
Індивідуальна навчально-дослідна робота: 10 год	Реферат	11	XV
<i>Всього: 10 год</i>	<i>Всього: 11 балів</i>		
Разом: 96 год	Разом: 30 балів		

5.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *словесні*: лекція (традиційна, проблемна тощо) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (презентація PowerPoint), семінари, пояснення, розповідь, бесіда;
- *наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація;
- *практичні*: вправи.

2. *За логікою передачі і сприйняття навчальної інформації*: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. *За ступенем самостійності мислення*: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. *За ступенем керування навчальною діяльністю*: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів із книгою; виконання індивідуальних навчальних проєктів.

Методи викладання навчального матеріалу визначаються викладачем в залежності від виду занять, змісту теми, цілей і завдань, можливостей студентів та часом, відведеним для вивчення теми.

В ході лекцій використовуються наступні методи:

- пояснювально-ілюстративна лекція включає усний виклад навчального матеріалу з ілюстрацією таблиць, слайдів, роздаткового матеріалу, з використанням ТЗН.

- лекція з елементами бесіди, яка включає усний виклад навчального матеріалу, великого за обсягом, складного за логічною побудовою у якому застосовується питально-відповідальний метод навчання з використанням ілюстративного матеріалу.

- проблемна лекція спрямована на розвиток логічного мислення студентів, коли при читанні лекції перед студентами формулюється проблема для самостійного осмислення того, що далі розкривається викладачем; у ході лекції студентам може видаватися надрукований роздавальний матеріал або здійснюватися показ таблиць, слайдів, які допомагають студентам у вирішенні поставленої проблеми.

В ході практичних занять застосовуються наступні методи:

- практичне заняття організовується у формі доповідей і обговорень. Увага студентів зосереджена висвітленні матеріалу з наданням інформації про нові наукові розробки.

- репродуктивний метод застосовується при проведенні підсумкового семінару з змістового модуля з використанням тестового контролю у ІКЦ.

5.2. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: 23

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

Під час викладання навчальної дисципліни „Соціологія” застосовуються наступні методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів:

1. Метод створення ситуації новизни навчального матеріалу – надання нових фактів та самостійний їх пошук створює відчуття збагачення знаннями спонукає студентів до самовдосконалення.

2 Метод опори на життєвий досвід студентів – використання викладачем у навчальному процесі життєвого досвіду студентів – фактів, явищ, які вони спостерігали в житті, або в яких самі брали участь.

3.Метод емоційно-морального стимулювання – включення у зміст навчання моральних ситуацій прикладів з життя.

4.Метод зацікавлення – реалізується за допомогою цікавих прикладів, парадоксальних фактів (цікаві аналогії, проблемні запитання, досліді).

5.Метод емоційного сплеску та заохочення – підтримка, підбадьорювання, заохочення; педагог має демонструвати своє прагнення допомогти студенту, бути впевненим у його силах та здібностях.

6.Метод пізнавальних ігор:

-*ділова гра* – діалог на професійному рівні, в якому відбуваються зіткнення різних думок, пропозицій, і взаємна критика гіпотез. Їх обґрунтування, що призводить до появи нових знань і уявлень;

-*рольова гра* – імпровізоване розігрування заданої ситуації;

- *інтерактивна гра* – метод навчання, заснований на досвіді, отриманому в результаті спеціально організованої соціальної взаємодії учасників з метою зміни індивідуальної моделі поведінки;

- *симуляція* – метод навчання, який моделює обмежені в часі, конкретні життєві ситуації, результат яких залежить від поведінки учасників процесу взаємодії.

5.3. Інклюзивні методи навчання

1. Методи формування свідомості: бесіда, диспут, лекція, приклад, пояснення, переконання.

2. Метод організації діяльності та формування суспільної поведінки особистості: вправи, привчання, виховні ситуації, приклад.

3. Методи мотивації та стимулювання: вимога, громадська думка. Неприпустимо застосовувати в інклюзивному вихованні методи емоційного стимулювання – змагання, заохочення, переконання.

4. Метод самовиховання: самопізнання, самооцінювання, саморегуляція.

5. Методи соціально-психологічної допомоги: психологічне консультування, аутотренінг, стимуляційні ігри.

6. Спеціальні методи: патронат, супровід, тренінг, медіація.

7. Спеціальні методи педагогічної корекції, які варто використовувати для цілеспрямованого виправлення поведінки або інших порушень, викликаних спільною причиною. До спеціальних методів корекційної роботи належать: суб'єктивно-прагматичний метод, метод заміщення, метод «вибуху», метод природних наслідків і трудовий метод.

Методика навчання (як система) – організований набір методів, прийомів, засобів і форм навчання, який використовується для досягнення освітніх цілей.

Методика є структурованим застосуванням методів – організоване використання різних методів і прийомів, яке обумовлено специфікою освітнього процесу або діяльності. Вона описує як саме, в якій послідовності і в яких умовах застосовуються певні методи для досягнення результату.

- Методика навчання може включати в себе різні методи, стратегії, підходи, засоби навчання (аудіовізуальні матеріали, інтернет-ресурси, дидактичні ігри тощо) і системи організації роботи (до прикладу: поетапне вивчення лексики, розвиток навичок письмового та усного мовлення).

- Методика викладання навчальної дисципліни — вибір викладачем та застосування методів для ефективного засвоєння матеріалу здобувачами освіти.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями здоров'я має важливі відмінності, які враховують індивідуальні потреби кожного типу порушень і передбачає модифікацію форм роботи та типів завдань для таких здобувачів освіти.

Кожен тип інвалідності має свої специфічні потреби, і тому підхід до навчання має бути адаптованим, щоб забезпечити максимальну ефективність для здобувачів освіти. Враховуючи різні види порушень (порушення слуху, зору, рухової активності, когнітивні порушення тощо), методика вивчення буде різною. Використання адаптованих технологій, інклюзивних методів та індивідуальних підходів дозволяє забезпечити ефективне навчання для всіх здобувачів освіти, незалежно від типу інвалідності.

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями слуху

Для здобувачів освіти з порушеннями слуху основним викликом є відсутність або обмеження слухового сприйняття, що може ускладнити процес вивчення мови через усне спілкування та аудіоматеріали. Адаптованими методиками є:

Жестова мова: Якщо здобувач освіти має порушення слуху та використовує жестову мову як основний засіб комунікації, то вивчення дисципліни проводиться через

переклад на жестову мову (із залученням відповідного спеціаліста чи фрагментів відео із дублюючим перекладом на жестову мову), зокрема для усного компоненту. Програми з навчання для таких здобувачів освіти можуть включати використання перекладачів жестової мови під час лекцій.

Субтитри: Всі відеоматеріали, які використовуються на заняттях (фільми, навчальні відео), мають субтитри, що дозволяє здобувачам освіти з порушеннями слуху ознайомлюватися з мовними структурами та словником.

Адаптовані навчальні матеріали: Використання візуальних методів, таких як ілюстрації, діаграми, картки з лексиною, допомагає краще засвоювати матеріал. Також створюються текстові файли або аудіоматеріали з субтитрами для покращення розуміння контексту.

Практика усного мовлення через письмове спілкування: Оскільки здобувачі освіти не чують мовлення, замість усної практики для такої категорії здобувачів освіти фокусується увага на письмових завданнях, інтерактивних тестах і вправах, що включають роботу з текстами (письмові відповіді, розпізнавання лексики та граматики через текст).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями зору

У здобувачів освіти з порушеннями зору основною проблемою є труднощі з візуальним сприйняттям інформації, тому методика навчання адаптована до аудіо- та тактильних матеріалів.

Технології для читання з екрану: Використання програм для читання з екрану, таких як JAWS або NVDA, дозволяє здобувачам освіти з порушеннями зору слухати текстовий матеріал. Це забезпечує доступ до електронних підручників, презентацій та інших навчальних ресурсів.

Адаптація навчальних матеріалів: Усі текстові матеріали надаються у форматі для читання з екрану або у шрифті Брайля. Це дає можливість здобувачам освіти не тільки читати, але й активно працювати з навчальними матеріалами.

Озвучення текстів: Використання спеціальних додатків для озвучування текстів або аудіокниг допомагає здобувачам освіти вивчати нові слова та фрази на слух, а також слухати приклади правильного вимовляння.

Аудіовізуальні завдання: Для таких здобувачів освіти використовуються аудіовправи, зокрема з вимови та слухової практики. Це дозволяє розвивати навички аудіювання та вимови, хоча й без візуального сприйняття.

Інтерактивні вправи на слух: Заняття включають завдання, орієнтовані на слухове сприйняття мови (завдання на розпізнавання вимови, на відмінності в інтонації, акценті тощо).

Методика навчання для здобувачів освіти з порушеннями опорно-рухового апарату

Здобувачі освіти з порушеннями опорно-рухового апарату, як правило, мають фізичні обмеження, які можуть вплинути на їхню здатність використовувати традиційні навчальні засоби, але їхні когнітивні та мовні навички, як правило, не порушені. З цією метою освітній процес відповідно адаптований для зручності та доступності.

Онлайн-навчання та доступ до цифрових матеріалів: Онлайн платформи дозволяють здобувачам освіти з порушеннями опорно-рухового апарату навчатися без

необхідності фізичного перебування в аудиторії, а також допомагають уникнути труднощів із переміщенням.

Інтерфейси з підтримкою доступу: Використання програмного забезпечення та навчальних платформ, що підтримують голосові команди або дають можливість здійснювати навчання за допомогою спеціальних пристроїв для вводу (як-от пристрої для управління комп'ютером через рухи очей чи голови).

Адаптація завдань для письмових відповідей: Враховуючи фізичні обмеження, здобувачі освіти можуть використовувати голосові помічники для виконання завдань або адаптовані клавіатури та інші технології для зручного введення тексту. Також враховується обсяг письмових завдань та швидкість проходження онлайн тестів, написання підсумкових робіт.

Методика навчання для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями

Когнітивні порушення можуть включати труднощі з пам'яттю, увагою, сприйняттям інформації. Здобувачі освіти з такими порушеннями потребують адаптованих методик навчання, щоб забезпечити доступність матеріалу та поступове засвоєння нової інформації.

Розбиття матеріалу на малі блоки: Заняття структуруються (матеріал поділяється на малі частини), що дозволяє легше засвоювати інформацію та допомагає зберігати увагу на кожному етапі навчання.

Часті повторення та практичні вправи: Регулярне повторення пройденого матеріалу, використовуючи ігрові методи чи інші інтерактивні вправи.

Візуальні допоміжні засоби: Використання карток із лексикою, діаграм, малюнків допомагає здобувачам освіти з когнітивними порушеннями краще засвоювати мову.

Мультисенсорні підходи: Для здобувачів освіти з когнітивними порушеннями використовуються різні сенсорні канали (слух, зір, дотик), щоб стимулювати запам'ятовування та розуміння.

Методика навчання для здобувачів освіти із психічними порушеннями

Психічні порушення можуть включати депресії, тривожні розлади, посттравматичний стресовий синдром тощо, які можуть негативно впливати на здатність до концентрації, мотивацію та емоційний стан під час навчання.

Індивідуальний підхід: здобувачі освіти з психічними порушеннями потребують більш гнучкого підходу, наприклад, менших навантажень, частих перерв або персоналізованих уроків.

Підтримка в навчанні через терапевтичні методи: Залучення психологів або консультантів до освітнього процесу допомагає здобувачам освіти подолати емоційні труднощі.

Створення безпечного та підтримуючого середовища: Створення атмосфери довіри та підтримки, де здобувач освіти може вільно звернутися за допомогою або адаптувати темп навчання до своїх потреб.

ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Навчальна дисципліна «Соціологія» оцінюється за модульно-рейтинговою системою. Вона складається з трьох змістових модулів.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою в кожному семестрі окремо.

За результатами поточного, модульного та семестрового контролів виставляється підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою, національною шкалою та шкалою ECTS.

Модульний контроль: кількість балів, які необхідні для отримання відповідної оцінки за кожен змістовий модуль упродовж семестру.

Семестровий (підсумковий) контроль: виставлення семестрової оцінки студентам, які опрацювали теоретичні теми, практично засвоїли їх і мають позитивні результати, набрали необхідну кількість балів.

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано в таблиці нижче.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу здобувача освіти на семінарських, практичних, лабораторних заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує здобувач освіти за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

6.1. Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів²⁸ освіти

Оцінка	Критерії оцінювання
„відмінно”	Ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
„добре”	Ставиться за вияв здобувачем освіти повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді здобувача освіти наявні незначні помилки.
„задовільно”	Ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхневу обізнаність із основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою. Можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але здобувач освіти спроможний усунути їх із допомогою викладача.
„незадовільно”	Виставляється здобувачу освіти, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхнева, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться здобувачеві освіти, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення закладу вищої освіти без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Загальна оцінка з дисципліни: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	
		екзамен	залік		
90 – 100	<i>відмінно</i>	5	<i>зараховано</i>	A	<i>відмінно</i>
82 – 89	<i>добре</i>	4		B	<i>добре (дуже добре)</i>
75 – 81	<i>добре</i>	4		C	<i>добре</i>
64 – 74	<i>задовільно</i>	3		D	<i>задовільно</i>
60 – 63	<i>задовільно</i>	3		E	<i>задовільно (достатньо)</i>
35 – 59	<i>незадовільно</i>	2	<i>не зараховано</i>	FX	<i>незадовільно з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	<i>незадовільно</i>	2		F	<i>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</i>

6.2. Система оцінювання роботи студентів упродовж семестру

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
I. Обов'язкові							
1.1. Робота на лекції	-	-	-	-	-		
1.2.Робота на семінарському занятті	4	4	16	3	12	4	16
1.3. Виконання завдань для самостійної роботи	1	1	6	1	4	1	5
1.4. Виконання модульної роботи	5	1	5	1	5	1	5
1.5. Виконання залікового тесту	15	15					
Разом			27		21		26
Максимальна кількість балів за обов'язкові види роботи: 89							
II. Вибіркові							
Виконання завдань для самостійного опрацювання							
2.1. Складання ситуаційних завдань із різних тем курсу			5				
2.2. Огляд літератури з конкретної тематики			5				
2.3. Складання ділової гри з конкретним прикладним матеріалом з будь-якої теми курсу			6				
2.4. Підготовка наукової статті з будь-якої теми курсу			10				
2.5. Участь у науковій студентській конференції			7				
2.6. Дослідження українського чи закордонного досвіду			5				
2.7. Додаткові курси з дисципліни			9				
Разом			11				
Максимальна кількість балів за вибіркові види роботи: 11							
Всього балів за теоретичний і практичний курс: 100							

7. ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ЗАЛІКУ

1. Об'єкт і предмет соціології.
2. Основні методологічні засади соціології як науки.
3. Специфіка соціологічного аналізу соціальних явищ.
4. Соціологічна уява та її компоненти.
5. Наукові принципи соціології: об'єктивності, комплексності, системності, детермінізму, історизму.
6. Категорії та закони соціології.
7. Система соціологічних знань та її елементи.
8. Загальні, спеціальні і галузеві соціологічні теорії.
9. Емпіричні соціологічні дослідження.
10. Фундаментальні і прикладні дослідження.
11. Основні функції соціології як науки.
12. Основні етапи розвитку соціологічного знання.
13. Соціальні ідеї в стародавніх суспільствах: міф, епос.
14. Соціальні ідеї стародавньої Індії.
15. Розуміння суспільства в конфуціанстві його вплив на сучасні суспільства.
16. Уявлення про суспільство в арабському світі.
17. Уявлення про суспільство в Античній філософії: Арістотель, Платон, філософія стоїків: М. Аврелій, Сенека. Епоха Середньовіччя: Августин Блаженний.
18. Соціальні утопії: Т. Кампанелла.
19. Френсіс Бекон та ідоли пізнання.
20. Рене Декарт: метод пізнання.
21. Томас Гобс: «війна усіх проти всіх» та громадянство.
22. Шарль Монтеск'є: концепція розподілу влади.
23. Теорія суспільного договору: Жан-Жак Руссо.
24. Осмислення капіталізму: Адам Сміт.
25. Утилітаризм Джеремі Бентама.
26. Паноптикум Бентама як метафора влади.
27. Соціальні ідеї Імануїла Канта.
28. Діалектика і соціологія: Ф. Гегель, Прудон.
29. Соціологія О. Конта і виникнення академічної соціології.
30. Соціологія Г. Спенсера.
31. Соціальний еволюціонізм.
32. Расово-антропологічна школа.
33. Географічний детермінізм.
34. Психологічний напрямок у соціології.
35. Психологія натовпу та виникнення соціальної психології.
36. Соціологія Марксизму та її гуманістичний потенціал.
37. Еміль Дюркгайм та заснування функціоналізму.
38. Соціологізм Дюркгайма: правила соціологічного методу, види солідарності, поняття аномії, концепція самогубства.
39. Розуміюча соціологія Макса Вебера: соціальні дії, релігія та господарство, свобода від оцінок в науковому пізнанні.
40. Концепція циркуляції еліт Фільфредо Парето.
41. Теорія дозвільного класу Т. Веблена.
42. Емпірична соціологія: Чиказька школа соціології.

43. Гуманістичний Марксизм: теорія культурної гегемонії Антоніо Грамші.
44. Структурний функціоналізм: теорія систем Т. Парсонса.
45. Роберт Мертон: соціальні функції та дисфункції, теорія аномії.
46. Франкфуртська школа соціології: Герберт Маркузе і нові ліві, Т. Адорно.
47. Концепція свободи Еріха Фромма.
48. Мішель Фуко: біополітика.
49. Конфліктологічна парадигма в соціології: Р. Дарендорф та Л. Козер.
50. Концепція постіндустріального суспільства Д. Белла.
51. Соціальний порядок у фокусі соціології: теорія залежності, теорія розвитку недорозвитку А. Франка, світ-системний аналіз І. Валлерстайна.
52. Соціальна футурологія: Ф. Фукуяма і постлюдське майбутнє, Юваль Ной Харарі: майбутнє демократії, технології як фактор соціальних нерівностей, homo sapiens і перспективи біонічного життя.
53. Генетична соціологія М. Грушевського.
54. Соціологічні погляди представників українського соціалізму: М. Драгоманов, І. Франко, Л. Українка.
55. Соціалізація: соціальна природа людини.
56. Поняття індивіда та особистості.
57. Ідентичність. Види ідентичностей.
58. Соціальна відповідальність: види соціальної відповідальності. Довіра. Солідарність.
59. Суспільство як система.
60. Поняття структури суспільства. Регіональна, демографічна, політична, професійна структура суспільства.
61. Групова структура суспільства: поняття соціальної групи.
62. Види соціальних груп: квазігрупа, реальна, номінальна, референтна.
63. Класова структура суспільства.
64. Соціальні верстви.
65. Соціологія П. Бурдьо: види капіталів та габітус.
66. Види соціальних нерівностей. Бідність.
67. Соціальна ексклюзія та інклюзія, як соціальні явища.
68. Соціальна мобільність: горизонтальна, вертикальна, висхідна, низхідна.
69. Канали соціальної мобільності.
70. Час у суспільстві: поняття часу. Соціальний час та його види.
71. Теорії соціальних змін. Види соціальних змін: еволюційні та революційні, прогресивні та регресивні.
72. Соціальні процеси: поняття та види.
73. Травматичні зміни: концепція культурної травми П. Штомпки.
74. Революції як вид соціальних змін: поняття революції, види революцій.
75. Революції та перевороти: спільне та відмінне. Теорії революцій.
76. Соціологія здоров'я, як галузева соціологія: об'єкт, предмет, інституціоналізація, місце в системі соціологічного знання.
77. Види здоров'я.
78. Соціальні детермінанти здоров'я.
79. Соціальні нерівності як ключова детермінанта здоров'я.
80. Епідемія та пандемія як об'єкти соціологічного дослідження.
81. Карантин, як специфічний режим життєдіяльності.

82. Поняття міста.
83. Соціально-просторова структура міста: функціональне зонування міста, публічні простори та їх соціальні функції.
84. Міська культура.
85. Право на місто та міська демократія.
86. Соціальні нерівності в місті: сегрегація, міська бідність. Джентрифікація.
87. Соціологія екології: основна проблематика досліджень.
88. Право в соціологічному розумінні.
89. Соціологічні підходи у вивченні права.
90. Поняття правозастосування.
91. Правова свідомість.
92. Правова соціалізація.
93. Правова поведінка.
94. Правова культура та її характеристики.
95. Політика як соціальний інститут.
96. Суб'єкти політики.
97. Політичне лідерство.
98. Політична влада: структура політичної влади.
99. Політичні системи та політичні режими: поняття та типологія.
100. Політичні еліти як суб'єкти політики.
101. Соціально-політичні інститути: політичні партії, політичні рухи, організації громадянського суспільства.
102. Соціально-політичні процеси: політична участь, політична поведінка та її різновиди, політичні конфлікти.
103. Політична культура: політична соціалізація, політична свідомість, політичні ідеології, політичні норми та цінності.
104. Соціально-політичні та гуманітарні технології, їх сутність, функції, різновиди.
105. Організація політичних кампаній.
106. Поняття культури.
107. Ціннісно-нормативна система суспільства: звичай, мораль, право. Культура як система: духовна та матеріальна культура.
108. Культура, субкультура та контркультура.
109. Культура організацій та господарства: ділова культура, корпоративна культура, професійні субкультури.
110. Культура довіри.
111. Кількісна та якісна стратегії соціологічних досліджень.
112. Функції та структура програми соціологічного дослідження.
113. Теоретична та емпірична інтерпретація понять.
114. Формування системи емпіричних індикаторів дослідження.
115. Методи та інструменти соціологічних досліджень.
116. Анкета як інструмент соціологічного дослідження: види питань, правила формулювання питань анкети.
117. Поняття вибірки та генеральної сукупності. Види вибірок.
118. Розрахунок вибіркової сукупності.
119. Первинна та вторинна соціологічна інформація.
120. Методи аналізу соціологічної інформації.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота																					
Змістовий модуль 1							Змістовий модуль 2					Змістовий модуль 3						ІНДЗ	ср	Залік	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	MK1	T7	T8	T9	T10	MK2	T11	T12	T13	T14	T15	MK3				
4		4		4	4	5	4	2	2	4	5	4	4	4	4	4	5	1	1	Не	Не
																		1	5	більше	більше
																				15	100

T1, T2 ... T15 – теми змістових модулів.

MK – модульний контроль

*залік складається у випадку, коли здобувач освіти не набрав необхідну кількість балів для автоматичного заліку, або ж хоче підвищити свій бал.

Оцінка за ІНДЗ у вигляді реферату: шкала оцінювання національна та ECTS

Оцінка за 100-бальною системою		Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
25 – 30 та більше	відмінно	5	A	відмінно
20 – 24	добре	4	BC	Добре
15 – 19	задовільно	3	DE	задовільно
0 – 14	незадовільно	2	FX	незадовільно з можливістю повторного виконання

8.МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорний конспект лекцій
2. Методичні розробки до практичних занять.
3. Методичні розробки до виконання самостійної роботи студентів.
4. Орієнтовна тематика реферативних досліджень.
5. Ілюстративні матеріали.
6. Відео-лекції
7. Глосарій по дисципліні.
8. Питання до модульного контролю.
9. Питання до заліку.

8.1.Навчально-методичні аудіо- і відеоматеріали,у т.ч. для студентів з інвалідністю

✓ Історія соціології: короткий курс. URL : <https://youtube.com/playlist?list=PLEx8LT3md7k6kiXBzTITWZB2DfdQZCijC&si=Z-2C4yS4Ob5Svqhd>

✓ Соціологія та соціальні дослідження: що, як, навіщо: онлайн-курс. *Prometheus*: веб-сайт. URL : <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sociology-research-course/>

Для інклюзивного навчання:

- методики диференційованого підходу до процесу навчання й оцінювання знань, умінь і здібностей студентів з інвалідністю;
- дистанційні програми навчання для студентів із порушеннями слуху та опорно-рухового апарату.
- спеціалізовані комп'ютерні програми для навчання осіб з інвалідністю;
- забезпечення осіб із проблемами зору спеціальною літературою: книгами, підручниками, навчальними посібниками, журналами, надрукованими шрифтом Брайля та укрупненим шрифтом, і звуковими комп'ютерними програмами;
- наявність аудіовізуальних засобів навчання, спеціальної навчально-методичної літератури в електронному, друкованому, аудіовізуальному форматах для осіб з інвалідністю;
- дидактичні матеріали та засоби навчання осіб з інвалідністю для дистанційної та відкритої форм навчання.

(термінологічний словник)

Соціологія – це наука про суспільство як єдину цілісну соціальну систему. специфіка і відмінність соціології від інших суспільних наук полягає в тому, що вона вивчає соціальні відносини між людьми, а також вплив цих відносин на формування людини, на її свідомість і поведінку.

Об'єктом соціологічного пізнання є суспільство як цілісна соціальна реальність; емпірично надана реальність, що відбиває ту чи іншу сторону соціального життя; такі об'єктивні явища суспільства, як соціальні відносини, соціальні зв'язки, соціальні організації, соціальні інститути тощо.

Предмет соціології – це відтворення емпіричної реальності на абстрактному рівні шляхом виявлення значущих з практичної точки зору закономірних зв'язків і відносин реальності.

Теоретична функція – полягає у поповненні та збагаченні соціологічного знання, в розробці концепцій, теорій, ключових понять і категорій цієї науки на основі дослідження соціальної дійсності.

Інформаційна функція – це збирання, концентрація соціологічної інформації, одержаної у результаті проведення досліджень.

Прогностична функція полягає у соціальному прогнозуванні. Соціологічні дослідження завершуються обґрунтуванням коротко- або довгострокового прогнозів досліджуваного об'єкта.

Критична функція соціології тісно пов'язана з її прогностичною і гуманістичною функціями.

Виховна функція соціології реалізується в тому, що знання, які здобуваються цією наукою безпосередньо використовуються в тому, що знання, які здобуваються цією наукою безпосередньо використовуються системою виховання і впливу на свідомість і поведінку людей з метою формування їх певних соціальних якостей.

Світоглядна функція проявляється в тому, що озброюючи людей соціологічним знанням, вона тим самим формує їхні погляди на соціальні процеси, дає їм теоретичну основу для практичних дій, оцінки явищ соціальної реальності.

Суспільство – це особливий, надзвичайно складний вид організації соціального життя. Воно включає в себе всю багатоманітність стійких соціальних взаємодій, всі інститути та спільноти, що локалізовані в рамках конкретних державно-територіальних кордонів.

Органічна модернізація є моментом власного розвитку країни та підготована всім ходом попередньої її еволюції.

Неорганічна організація являє собою відповідь на зовнішній виклик зі сторони більш розвинутих країн.

Соціальна структура суспільства – це сукупність його елементів і взаємозв'язків між ними.

Соціальна група – це найбільш загальне і специфічне поняття соціології, що означає певну сукупність людей, які мають загальні природні і соціальні ознаки і об'єднані спільними інтересами, цінностями, нормами і традиціями,

системою певних відносин, які регулюються формальними і неформальними соціальними інститутами.

Нестійкі групи відрізняються в основному випадковим характером і слабкою взаємодією між людьми.

Великі соціальні групи - групи, які існують в масштабах країни в цілому (це нації, класи, соціальні верстви, професійні об'єднання і т.д.).

Формальною групою є об'єднання людей, яке утворюється на основі офіційного документа юридичних норм, установ, правил, службових інструкцій, приписів тощо.

Неформальна група складається стихійно і не має особливих документів, які регламентують її функціонування, але вона також утворюється на основі загальних інтересів, прагнень, що об'єднують людей в більш або менш стійкі об'єднання (наприклад, сім'я, дружня компанія, злочинна зграя і т.д.).

Соціальні спільноти – це емпірично фіксовані, реально існуючі об'єднання індивідів, які є відносною цілісністю, що може виступати як об'єкт соціального впливу, володіє емерджентними властивостями, тобто знову виникає в результаті об'єднання за певними характеристиками, не завжди притаманними окремим індивідам.

Соціальна стратифікація – це ієрархічно організована структура соціальної нерівності, яка існує в певному суспільстві в даний історичний проміжок часу.

Етносоціологію визначають як науку, що досліджує походження, суть і функції різноманітних етнічних спільнот з метою виявлення основних тенденцій їх утворення, розвитку та взаємозв'язків з іншими етносами, а також механізми їх входження у систему соціальних відносин.

Етнос – це специфічна природно-соціальна і антропологічна стала спільнота людей, яка виникає і розвивається на основі єдності природно-ландшафтних умов, кровної спорідненості, мови, особливостей зовнішнього вигляду, спільної культури, релігії, яка володіє самоусвідомленням себе як соціальної солідарності і відмежуванням себе від інших спільнот.

Національні інтереси – це поліетнічна соціальна спільнота людей, що історично склалася, яка виникла і розвивається на основі спільності їх території, економічних зв'язків, особливостей національної самосвідомості, психічного складу, єдиної уніфікованої мови в її літературній формі, поліфонічної культури з своєю системою цінностей і символів, державно-правового регулювання усіх сфер життєдіяльності.

Національні інтереси – це вибіркова скерованість нації на збереження своєї самобутньої життєдіяльності та її розвиток в усіх сферах суспільного життя у гармонії із загальнолюдськими цінностями та ідеалами.

Етногенез – це сукупність історичних явищ і процесів, пов'язаних з формуванням і функціонуванням етносів, що володіють сталими ознаками, які проявляються в особливостях господарювання, мови, культури, психології і поведінки членів цих етносів.

Соціологія особистості – спеціальна соціологічна теорія, що досліджує широке коло питань взаємозв'язку особистості з суспільством, соціальними спільнотами і групами.

«Особистість» – поняття, яке вводиться для виділення, наголошення неприродної (надприродної) сутності людини та індивіда, тобто акцент робиться на соціальному.

Соціальні ролі – це способи поведінки, які відповідають прийнятим у суспільстві, спільноті нормам та здійснюються у залежності від статусу особистості.

Соціальний тип особистості – певний фіксований набір суттєвих, таких, що повторюються соціальних властивостей особистості, що виявляються у її свідомості та поведінці.

Соціологія освіти – галузь соціологічного знання, яка вивчає освіту як соціальний інститут та його взаємодію з іншими інститутами і суспільством в цілому.

Соціологія конфлікту – це галузь соціології, яка вивчає природу, механізми виникнення та розгортання, а також способи попередження та розв’язання конфліктів.

Конфлікт – це зіткнення протилежних цілей, позицій, поглядів суб’єктів соціальної взаємодії, які усвідомлюють суперечливість своїх інтересів.

Соціологія праці та управління – галузь соціології, спеціальна соціологічна теорія, яка вивчає закономірності формування, функціонування і розвитку соціальних спільнот, інститутів у сфері праці, соціально-трудова відносин, процесів та управління ними.

Конкретно-соціологічне дослідження – система логічно послідовних методологічних, методичних і організаційно-технічних процедур, підпорядкованих єдиній меті отримати точні об’єктивні дані про соціальне явище чи процес, що вивчається.

8.3 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Історія соціології: навчальний посібник / За ред. І.П. Руценка. Харків: ТОВ «Планета-Прінт», 2017. 442 С.
2. Історія української соціології. ХІХ-ХХІ: навчальний посібник / за редакцією В. П. Степаненка і К. В. Батаєвої. Київ: Інститут соціології НАН України, 2023. 566 С.
3. Ковтун О., Баранова С. Соціологія здоров’я: навчальний посібник. Київ: Університет «Україна», 2020. 156 С.
4. Сапелкіна О. В. Чепурко Г. І. Емпірична соціологія: курс лекцій. Львів:Простір-М, 2018. 268 с.
5. Соціологія міста: навчальний посібник / за заг. ред. О. К. Міхеєвої. Донецьк: вид-во «Ноулідж», 2010. 464 С.
6. Фромм Е. Втеча від свободи. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2019.
7. Штомпка П. Соціологія. Аналіз суспільства. Львів: Колір ПРО, 2020. 800 С.

Допоміжна:

1. Бек У. Влада і контрвлада у добу глобалізації. Київ: Ніка-Центр, 2015. 404 С.
2. Дарендорф Р. У пошуках нового устрою. Київ: Києво-Могилянська академія, 2006. 109 С.
3. Лукашевич М.П. Соціологія сім'ї: підручник. Київ: Знання, 2013. 223 с.
4. Лукашевич М., Тулекнов М. Соціологія: загальний курс. Київ: Каравела. 2004.456 с.
5. Норт Д. Насильство та соціальні порядки. Київ: Наш формат, 2017. 352 С.
6. Паніна Н.В. Технологія соціального дослідження. К., 1996.
7. Пилипенко В. Є. Українська соціологія сьогодні: дослідження основних сфер життєдіяльності суспільства: монографія. Львів: ЗУКЦ, 2012. 329 с.
8. Сорокін П. Самогубство як соціальне явище. БФ «Паритет»: веб-сайт. URL : <https://paritetcf.org.ua/blog/pitirim-sorokin-samogubstvo-yak-suspilneyavishhe>
9. Соціологія політики: Підручник / За ред. В.А. Полторака, О.В. Петрова, А.В. Толстоухова. Київ: Вид-во Європ. ун-ту, 2010. 244 С.
10. Флорида Р. Криза урбанізму. Київ: Наш формат, 2019 320 С.
11. Шюц А. Той, хто повертається додому. БФ «Паритет»: веб-сайт. URL : <https://paritetcf.org.ua/blog/alfred-shyucz-toj-hto-povertayetsya-dodomu>

Статті викладача та здобувачів освіти

1. Ковтун О. Природа та функції інтелігенції в концепції гегемонії Антоніо Грамші. *Соціальна психологія. Український науковий журнал*. 2012. №1/2. С. 21 – 30.
2. Ковтун О. Теорія залежності та її сучасне звучання. *Інститут демократизації та розвитку*: веб-сайт. URL : <https://institutedd.org/blog/posts/teoriya-zaleznosti-i-yiyi-sucasne-zvucannya>
3. Ковтун О. Світовий порядок у фокусі світ-системного аналізу. *Інститут демократизації та розвитку*: веб-сайт. URL : <https://institutedd.org/blog/posts/svitovii-poryadok-u-fokusi-svit-sistemnogo-analizu>
4. Ковтун О., Баранова С. Специфіка аналізу візуальної інформації в дослідженнях соціальної комунікації. *Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету "Україна"*. №12, 2016. С. 82 – 85
5. Ковтун О., Щиборовська В. Емпатія як ключовий параметр інклюзивного освітнього середовища. *ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»*. №16, 2018. С.80 – 82
6. Березинець, В., Ковтун, О., & Луцкевич, Н. (2023). Філософія свободи Еріха Фромма в контексті сучасного російського авторитаризму. *Науково-*

теоретичний альманах *Грані*, 26(6), 144-150. <https://doi.org/10.15421/1723142>

7. Ковтун О., Березинець В. Соціальні дисфункції корпоративної культури: до постановки проблеми. *Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики*. №61, 2022. С. 61 – 70

8. Ковтун О., Островська Н., Баранова С. Мобільні бригади соціально-психологічної допомоги як чинник удосконалення соціальної роботи в регіонах. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Педагогічні науки*. №6, 2023. С. 134–141

9. Ковтун О., Чайковський М. Центро-периферійні процеси в Україні. *Науково-теоретичний альманах "Грані"*, №3, 2019. С. 35-42

10. Ковтун О., Чайковський М. Суперечності розвитку регіонів: децентралізація та периферизація. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління: електронне наукове видання: збірник*. №2., 2020. С. 159 – 169.

11. Kovtun O., Baranova S. The Asymmetry of Regional Development in Ukraine: in The Search of a Conceptual Framework of Explanation. *Visnyk of VN Karazin Kharkiv National University. Series Sociological studies of contemporary society: methodology, theory, methods*. №47, 2021 P. 33-40

8.4. Інформаційні ресурси

1. Київський міжнародний інститут соціології. URL : <https://www.kiis.com.ua/>

2. Інститут соціології НАН України. URL.: <https://i-soc.com.ua>

3. Фонд Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва. URL : <https://dif.org.ua/>

8.5. Сертифіковані програми (електронні курси)

1. Практична соціологія для професіоналів медіа. URL : <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/sociology-in-media-practice/>

2. Соціологія. URL : <https://vo.uu.edu.ua/course/view.php?id=4055>

8.6. Фахові періодичні видання України з дисципліни

1. Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки. *Збірник наукових праць Київський національний університет імені Тараса Шевченка*

2. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Соціологія.

3. Вісник Львівського університету. Серія соціологічна. *Львівський національний університет імені Івана Франка*

4. Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». Політологія. Соціологія. Право. *Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут»*

5. Вісник Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого». Серія: Філософія, філософія права, політологія, соціологія. *Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*
6. Вісник Одеського національного університету. Соціологія і політичні науки. *Одеський національний університет імені І.І. Мечникова*
7. Вісник Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна серія «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи». *Харківський національний університет імені В.Н.Каразіна*
8. Габітус Habitus Приватна установа «Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій»
9. Наукові записки НаУКМА Національний університет «Києво-Могилянська академія»
10. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах «Грані» (соціологічні науки). *Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара*
11. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. *Інститут соціології НАН України.*

8.7. Універсальні та спеціалізовані інформаційні системи і програмні продукти для опанування дисципліни

Програмне забезпечення	Призначення	Умови використання (вільний доступ в Інтернеті, згідно договору, придбані ліцензії тощо)
SPSS Statistic	Статистичний аналіз первинних даних	Обмежений вільний доступ з подальшим придбанням ліцензії
Gemini, ChatGPT та ін.	Розрахунок вибірки, розробка дизайну вибірки	Вільний доступ
Google Forms	Створення та розповсюдження анкет	Вільний доступ

9. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Форми занять	Наявне матеріально-технічне забезпечення	Необхідне матеріально-технічне забезпечення
Лекція	кафедральний ноутбук	проєктор, приміщення з доступом до Інтернету
Семінарське заняття	наочні та роздаткові матеріали, переносна дошка з відривними листами паперу	спеціалізований кабінет № 28
Модульний контроль	Доступ до мережі Інтернет	приміщення комп'ютерного класу №28